

CAPITOLUL I: Prezentarea teritoriului și a populației acoperite - analiza diagnostic

1. TERITORIUL GAL ȚINUTUL VERDE

Teritoriul GAL Ținutul Verde este situat în aria celor două câmpii ale județului Argeș - Câmpia Înaltă a Piteștilor și Câmpia Găvanu Burdea, cele mai multe localități care fac parte din teritoriu aflându-se în Câmpia Găvanu Burdea, în partea sudică a județului Argeș și în estul județului Olt și cuprinde 18 unități administrativ-teritoriale (UAT): 14 UAT-uri din județul Argeș: Comunele Vedea, Săpata, Bradu, Oarja, Căteasca, Lunca Corbului, Buzoești, Stolnici, Hârsești, Ungheni, Bîrla, Căldăraru, Miroși și Orașul Costești și 4 UAT-uri din județul Olt: Comunele Colonești, Sârbii-Măgura, Corbu și Tufeni - Anexa 1.

Comunele Vedea, Bradu, Oarja, Căteasca și Comuna Colonești nu au fost incluse în GAL-urile finanțate prin LEADER - PNDR 2007-2013 (zone albe).

Teritoriul se învecinează cu: în Nord - Uda, Cocu, Poiana Lacului, Albota, Pitești, Ștefănești, Călinești, Topoloveni și Leordeni (județul Argeș); în Est - Rătești, Suseni, Rociu, Negrași, Recea, Izvoru, Râca (județul Argeș); în Sud - Siliștea Gumești și Balaci (județul Teleorman) și Ghimpeșteni, Crâmpoaia și Șerbănești (județul Olt); în Vest - Făgețelu, Spineni, Bărăști, Tătulești, Optași-Măgura, Scornicești, Potcoava și Icoana (județul Olt) - Anexa 5.

Conform datelor statistice oferite de INS Argeș și Olt, Teritoriul GAL Ținutul Verde se întinde pe o suprafață de 1.274,61 kmp, are o populație de 68.129 locuitori (din care 10.375 locuitori în zona urbană - 15,23% și 57.754 locuitori în zona rurală - 84,77%) și o densitate de 53,45 locuitori/kmp.

Rețeaua de drumuri care străbate teritoriul asigură o bună conectivitate atât cu exteriorul cât și între UAT-urile componente prin Autostrada A1, DN 65, DN 65A, DN 67B, DJ 503, DJ 504, DJ 508, DJ 659, DJ 659A, DJ 679, DJ 679A, DJ 679C, DJ 679D, DJ 679F, DJ 702G, DJ 703B, DJ 704C, DJ 731C, DJ 657B, DJ 679, DJ 703, precum și prin drumuri comunale. Teritoriul este străbătut de calea ferată București-Craiova, Pitești-Turnu Măgurele și Pitești-Piatra Olt cu stații în Bradu, Stolnici, Hârsești, Corbu, Buzoești, Ungheni, Miroși, Costești.

Apropierea de Municipiul Pitești și Orașul Scornicești, prezența în teritoriu a orașului Costești și accesul rapid către București (prin A1) asigură populației teritoriului acces rapid către piețele de desfacere și premise importante de dezvoltare economică.

La nivelul teritoriului au fost identificate suprafețe incluse în Lista ariilor naturale protejate, Natura 2000, astfel: Bradu (ROSPA0062)-0,92 kmp, Căteasca (ROSPA0062)-5,22 kmp, Hârsești (ROSCI0341)-0,26 kmp, Stolnici (ROSCI0341)-14,99 kmp, Bîrla (ROSCI0386)-0,12 kmp, Tufeni (ROSCI0386)-9,76 kmp, Sârbii-Măgura (ROSCI0341)-0,01 kmp și Corbu (ROSCI0386)-0,25 kmp, cu o suprafață totală de 31,53 kmp.

Aceste caracteristici subliniază omogenitatea geografică, economică și socială a teritoriului, evidențiind totodată nevoi comune. Majoritatea comunelor din teritoriu reprezintă zone sărace, în conformitate cu documentul suport Lista UAT-urilor cu valorile IDUL corespunzătoare, din cele 18 localități componente ale teritoriului, 11 localități au indice de dezvoltare umană locală (IDUL) mai mic de 55, respectiv: Bîrla - 43,48, Căldăraru - 41,36, Hârsești - 36,30, Lunca Corbului - 47,54, Miroși - 50,36, Săpata - 54,00, Stolnici - 41,51, Ungheni - 44,04, Tufeni - 38,97, Sârbii-Măgura - 38,56, Corbu 49,70, ceea ce conduce la prima nevoie **N(1)** identificată în teritoriu privind reducerea gradului de sărăcie a populației locale și a creșterii nivelului de trai.

Resursele naturale existente la nivelul teritoriului sunt formate din pâlnza freatică (aflată la 5-30 m), depozite de argilă, marne, nisipuri și pietrișuri (Căteasca), resurse (zăcăminte) energetice de petrol și gaze naturale (Tufeni, Oarja, Bradu, Căteasca, Căldăraru, Bîrla, Săpata, Corbu, Lunca Corbului), resurse de ape minerale și termale (Bîrla).

Fondul funciar total la nivelul teritoriului a rămas aproape constant în ultimii ani.

Din totalul de 101.790 ha teren agricol, 86.836 ha reprezintă teren arabil, adică un procent destul de ridicat 85,31%, conferind agriculturii rolul predominant în economia zonei, în raport cu celelalte ramuri economice. Datorită calității solului, terenurile agricole sunt fertile, dar cu toate acestea, agricultura la nivel local înregistrează numeroase deficiențe de resurse umane și tehnice bine pregătite/calificate, aceasta fiind a doua nevoie identificată în teritoriu **N(2)**, ca urmare a analizei datelor statistice corroborate cu cele rezultate în urma consultării populației locale și a partenerilor GAL.

Pășunile și fânețele, cu o suprafață de 12.518 ha, ocupă un procent de 12,30% din suprafața agricolă a teritoriului și este reprezentată în cea mai mare parte de islazurile comunale aflate în domeniul public/privat al localităților, administrat în general de asociații ale crescătorilor de animale, unele partenere în GAL Ținutul Verde (Asociația Crescătorilor de Animale Miroși, Asociația Crescătorilor de Bovine din Comuna Hîrsești, Asociația Crescătorilor de Animale din Comuna Stolnici).

Pepinierile pomicole / livezile ocupă un procent de 2,49% din suprafața agricolă, cu o suprafață cultivată de 2.536 ha (preponderent în Vedeala și Săpata).

Teritoriul deține un important potențial de creștere insuficient dezvoltat, susținut de calitatea solului favorabil activităților agricole (cultură mare, legumicultură, pomi fructiferi, apicultură, creșterea animalelor) și dezvoltării agriculturii competitive **N(3)**.

2. POPULAȚIA

Populația totală a Teritoriului GAL Ținutul Verde, conform datelor statistice furnizate de INS la Recensământul Populației și al Locuințelor 2011 era de 68.129 locuitori. Densitatea populației este de 53,45 locuitori/kmp. Urmând tendința înregistrată la nivel național, și la nivelul teritoriului populația înregistrează un declin demografic, caracterizat prin scădere continuă și îmbătrânire. Rata îmbătrânirii, sporul negativ și migrația externă accentuată din ultimii ani reprezintă factorii răspunzători pentru declinul populației rurale. În acest context a fost identificată nevoia **N(4)** comună a teritoriului de a crește atraktivitatea zonei pentru tineri și a reduce migrația acestora către zonele urbane care le oferă mai multe oportunități de dezvoltare și integrare socio-economică.

La nivelul teritoriului se contă că cea mai importantă etnie este cea romă (820 persoane - 1,2% din totalul populației) cu un trend ascendent al numărului populației române în ultimii ani și cu o dispunere procentuală la nivel de UAT astfel: Corbu (12,94%), Costești (1,28%), Stolnici (3,08%), Oarja (2,85%), Bradu (1,23%) și Hârsești (1,85%).

Este posibil ca numărul real al persoanelor aparținând etniei române să fie mai ridicat din cauza retinenței etnicilor romi de a se declara ca atare la recensământ. Locuitorii de alte etnii sunt menționați la recensăminte în număr nesemnificativ. Insuficienta incluziune socială reprezintă principala problemă cu care se confruntă populația de etnie romă.

Ca și partener, Asociația AVEN AMENTZA din Comuna Corbu, județul Olt, reprezintă interesele romilor, inclusiv promovarea tradițiilor etnice, în special tradițiile culturale, dar care nu sunt puse în valoare suficient, identificându-se în mod special această nevoie **N(5)**.

În urma consultărilor publice cu actorii și partenerii locali a fost identificată nevoia **N(6)** de a crește gradul de incluziune socială, atât la nivelul populației de etnie romă, cât și pentru alte categorii de grupuri vulnerabile din teritoriu.

4. ECONOMIE LOCALĂ

Principalele tipuri de activități economice identificate în teritoriu sunt legate de agricultură, comerț, servicii, și, modest, servicii turistice.

Sectorul de servicii non-agricole înregistrează un trend de creștere negativ.

Diversificarea veniturilor în alte domenii decât producția agricolă a rămas până în prezent redusă, agricultura în teritoriu fiind reprezentată în principal de mari societăți agricole (ex. ILSA COM, CERES MIROȘI) care administrează terenul în sistem de arendă (dintr-un total de 101.790 ha suprafață agricolă, suprafața de 60.748 ha este lucrată de un număr de 272 societăți agricole), în completarea cărora sunt exploatațiile care utilizează o suprafață medie cuprinsă între 0,5 - 5 ha. În aceste condiții se resimte la nivelul teritoriului nevoia încurajării fermelor mici și medii N(7), cu o productivitate scăzută, cu măsuri care să ajute sectorul agricol să răspundă la provocări, în special creșterea competitivității într-o abordare globală de piață, încurajarea inovării și performanței de mediu în agricultură, de exemplu prin introducerea de acțiuni care să atenueze schimbările climatice și, nu în ultimul rând, să creeze locuri noi de muncă în teritoriu precum și prin acțiuni ce vizează proiecte de cooperare și contribuie la îndeplinirea obiectivelor SDL (cooperarea fiind un mod de a îmbunătăți perspectivele și SDL, a obține informații și idei noi, a învăța din experiența altora, de a stimula inovarea și de a dobândi aptitudini noi). Deși nu sunt semnificative, în teritoriu există și plantații de pomi fructiferi, în special în Săpata și Vedea.

În ultimii ani s-a înregistrat o diversificare a activității agricole în apicultură și în legumicultură (pepeni și tomate) fiind considerată o activitate prosperă pentru micii fermieri. În timpul întâlnirilor și dezbatelor publice s-a identificat nevoia de a fi sprijiniți atât apicultorii cât și legumicultorii și pomiculturii în promovarea investițiilor în integrarea producției cu procesarea la nivelul fermei N(8).

Sectorul zootehnic este reprezentat în teritoriu de ferme specializate în creșterea porcilor (AGROMIXT ȘERBAN-partener, etc.), a păsărilor (HADITON GROUP-partener), dar și a bovinelor (Ferma Vlășcuța Stolnici), susținut și de micii fermieri, crescători de ovine, caprine și vaci de lapte organizați în Asociații ale crescătorilor de animale.

În teritoriu s-a identificat nevoia de modernizare a fermelor și alinierea la standardele UE (în special pe condițiile de mediu) N(9), de creare a lanțurilor scurte de comercializare, procesare a produselor agricole insuficient reprezentantă în sectorul produselor lactate, brânzeturi, panificație și morărit și aproape inexistentă în sectorul cărnii N(10), resimțindu-se nevoia unor abatoare și a unor piețe de desfacere.

Dificultatea micilor fermieri de a ajunge pe piață poate fi depășită dacă aceștia înceleag beneficiile și sunt de acord să intre în forme associative. Având în vedere reticența fermierilor de a intra într-o cooperativă din cauza experienței din trecut, se impune necesitatea asigurării unui suport tehnic pentru înființarea și funcționarea unor astfel de forme associative N(11) în scopul îmbunătățirii fluxului de producție - procesare - comercializare a produselor agroalimentare și în realizarea unei mai bune valorificări a produselor, dar în condițiile absolut necesare de întinerire a generațiilor de fermieri care să aibă mentalități moderne, tinerii fiind mult mai receptivi la asociere, la aplicarea de noi tehnologii, dar și la problemele de mediu și pot să dobândească mai ușor o calificare profesională adecvată.

Dotarea cu tehnologii, mașini și utilaje rămâne o necesitate a teritoriului N(12).

În ceea ce privește evoluția întreprinderilor, la nivel local se remarcă un trend ușor ascendent, întreprinderile mici fiind motorul acestei dezvoltări și principalul factor generator al locurilor de muncă, dar acestea trebuie susținute pentru dezvoltare/modernizare, de altfel nevoie resimțită la nivelul teritoriului N(13), atât pentru crearea unei infrastructuri adecvate cât și pentru dotarea cu echipamente, utilaje specifice.

Turismul la nivel local este slab reprezentat, cu o evoluție nesemnificativă.

Ocuparea forței de muncă în sectorul agricol local se caracterizează prin caracterul secundar al acesteia, jumătate din timpul celor implicați în agricultură este alocat activităților din fermă, restul timpului fiind alocat pentru alte alte activități, inclusiv în sectorul non-agricol. În cadrul dezbatelor publice s-a constatat necesitatea găsirii de soluții de întinerire a generației de fermieri, corelate cu o calificare profesională adecvată N(14) precum și cu diversificarea activităților non-agricole (producție și servicii) și specializarea forței de muncă implicate N(15).

5. ORGANIZARE INSTITUȚIONALĂ ȘI SOCIALĂ

Din punct de vedere administrativ, teritoriul este coordonat de cele 18 UAT-uri aferente localităților componente (17 comune și 1 oraș).

Serviciile de utilitate publică, asigurate de primării prin compartimente proprii sunt: iluminat public, salubrizare, alimentare cu apă, canalizare, asistență socială, agrement, etc. Deși investițiile în infrastructură au sporit sistematic, infrastructura fizică locală se situează încă în urma celei urbane, în teritoriu identificându-se fără echivoc, ca nevoie îmbunătățirea siguranței publice prin înființarea și/sau modernizarea rețelelor de iluminat public și/sau instalarea sistemelor de supraveghere video N(16).

Lipsa comunicării instituționale (autorități - cetăteni) și a informării completează imaginea unei zone care se confruntă cu diverse provocări, această nevoie N(17) fiind identificată, iar accesul comunității la sursele de informare (web, e-mail, publicații tipărite sau electronice, post de radio local) ar putea potența nevoia de informare și comunicare.

Structura instituțiilor cu caracter social la nivelul teritoriului este dominată de unități de cult, asociații și fundații care, alături de instituțiile publice și agenții economici locali sunt catalizatori pentru ameliorarea calității vieții în teritoriu. În privința serviciilor sociale, unul din principalii furnizori din teritoriu este Asociația Hercules din orașul Costești, care are ca principală misiune combaterea sărăciei și problemele sociale ale comunității în care activează, dar care ca și partener va oferi experiența sa întregului teritoriu.

Este o nevoie acoperită parțial de această asociație în condițiile în care și alte organizații sociale se confruntă cu lipsa fondurilor pentru susținerea acestui gen de activități și cu gradul scăzut de implicare a membrilor comunității în rezolvarea problemelor sociale. În acest sens se constată la nivelul teritoriului nevoie N(18) referitoare la îmbunătățirea infrastructurii, dotarea și/sau eficientizarea energetică a spațiilor pentru asigurarea de servicii sociale, dezvoltate de furnizori privați de servicii sociale sau de către autoritățile locale, unități de cult, precum și de parteneriate între aceștia.

Infrastructura medicală și unitățile medicale locale au cunoscut în ultimii ani o evoluție insignifiantă raportat la nevoie din teritoriu. Nu există un deficit de infrastructură medicală, dar cea existentă este nemodernizată și nu corespunde nici pe de parte standardelor europene. Existenza a 2 spitale, în orașul Costești și Comuna Vedea, a unei unități SMURD în orașul Costești, a cabinetelor medicale de familie în fiecare localitate și a farmaciilor nu acoperă în totalitate nevoile populației, iar la nivel de teritoriu s-a identificat nevoie înființării serviciilor stomatologice N(19) care sunt aproape inexistente, acestea fiind asigurate într-o mică parte din teritoriu printr-un cabinet stomatologic ambulant.

Infrastructura sanitar-veterinară este slab reprezentată la nivel de teritoriu, aproape inexistentă, medicii veterinari nu sunt atrași în teritoriu, iar în urma consultării cu partenerii publici s-a conturat nevoie de punere în funcțiune a unor clădiri lipsite de activitate prin modernizarea și dotarea acestora la standarde cerute pentru desfășurarea de activități veterinară, care să ridice calitatea actului medical veterinar. N(19)

B
H

Infrastructura educațională și culturală este reprezentată printr-un Grup școlar agricol cu clase de liceu și 2 licee cu profil tehnic și agricol în orașul Costești care oferă servicii educaționale pentru elevii din orașul Costești și din zona de sud a județului Argeș, de un liceu cu profil tehnologic în Comuna Vedea, de o școală de arte și meserii în Comuna Tufeni, de școli, grădinițe, biblioteci în toate localitățile componente ale teritoriului. Sprijinirea infrastructurii educaționale prin SDL va acoperi N(2). În GAL Ținutul Verde, Asociația Profesorilor de la Școala Hârsești reprezintă un partener important.

În sfera activităților recreative și de agrement, cele mai multe unități la nivelul teritoriului sunt reprezentate de terenuri de sport, cămine culturale, spații de joacă, parcuri, dar nu sunt aduse la nivelul de funcționalitate propus necesitând modernizări, dotări, adaptări la nevoile de petrecere a timpului liber identificate în teritoriu, concretizate în lipsa spațiilor organizate pentru picnic, parcuri, piste de carting, etc. N(20)

În calitate de membră a UE, România și implicit teritoriul vizat de SDL trebuie să se alinieze și la legislația sanitată care prevede obligativitatea construirii și utilizării de capele mortuare ca și componentă religioasă și socială, care vizează asigurarea unor condiții materiale decente, disponibile tuturor indiferent de confesiune, pentru săvârșirea cultului celor răposați. În teritoriul GAL Ținutul Verde s-a identificat nevoiea construirii de capele mortuare de către unități de cult, autorități publice sau de parteneriate ale acestora. N(21)

În ceea ce privește patrimoniul local, se constată omogenitatea elementelor la nivelul teritoriului, dominante fiind cele de patrimoniu imaterial și căminele culturale, toate acestea putând fi catalizatori ai vieții social-culturale, necesari conservării și consolidării identității locale, susținerii și promovării tradițiilor locale (dansuri populare, obiceiuri locale) identificată ca și nevoie în teritoriu N(22), impunându-se soluții pentru revitalizarea patrimoniului local. În teritoriu sunt parteneri care sprijină promovarea obiceiurilor și a tradițiilor locale prin organizarea de concursuri de dansuri populare reprezentând și interesele tinerilor (Asociațiile Îngerașii, Mărțișorul, Călușăreii, Școala Verde).

Analizând serviciile publice locale, deși au fost făcute demersuri și s-au înregistrat progrese pentru creșterea capacitatei de furnizare a principalelor servicii pentru comunitate, se remarcă faptul că acestea nu răspund încă nevoilor populației locale N(23) și că anumite clădiri rezidențiale pot fi renovate, modernizate, dotate în funcție de specificul unor activități/servicii puse la dispoziție cetățenilor și adaptate nevoilor acestora în vederea creșterii calității vieții la nivel local și potențialului de dezvoltare economică locală. Confruntate cu o populație aflată în curs de îmbătrânire și într-un proces de declin, teritoriul are nevoie de investiții coerente și susținute în infrastructură și servicii N(24).

6. MEDIU ȘI CLIMĂ

Regimul climatic în teritoriu este temperat-continental. Temperaturile mari din sezonul cald, împreună cu lipsa precipitațiilor favorizează perioade de secetă, uneori destul de lungi, ceea ce impune nevoi irigațiilor pentru a asigura stabilitatea recoltelor N(25).

Producția de energie regenerabilă provenită din agricultură și suprafețele cultivate în sistem ecologic lipsesc, acestea fiind domenii care trebuie dezvoltate în viitor, inclusiv conștientizarea populației locale privind importanța mediului și adaptarea la schimbările climatice N(26) în scopul menținerii valorii de mediu ridicata a terenurilor. În teritoriul partenerul Asociația Școala Verde promovează aspectele legate de mediu (protecția apei, a solului, reducerea emisiilor poluante și adaptarea la efectele schimbărilor climatice).

Indicatorii de context relevanți pentru teritoriu, corelați cu prioritățile, domeniile de intervenție din SDL: C1, C2, C3, C4, C9, C11, C14, C17, C18, C20, C21, C22, C23, C24, C25, C26, C31, C34 și C44, conform Anexei IV din Reg.(UE) nr. 808/2014.